

Til beslutningsforslag nr. B 50. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 9. juni 2005

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om kommunale madordninger

[af Pia Kristensen (DF) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 1. april 2005 og var til 1. behandling den 12. maj 2005. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Socialudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 4 spørgsmål til socialministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Udvalgets spørgsmål til socialministeren og ministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse* ved 2. (sidste) behandling.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget kan tilslutte sig gennemførelse af en landsdækkende undersøgelse af kommunale madordninger til pensionister omhandlende

- ernæringsperspektivet,
- en beskrivelse af miljøer, der støtter sociale relationer for pensionister, der er tilmeldt kommunal madordning, og
- muligheder for inddragelse af interesserede pensionister i tilberedelsen af måltiderne.

S finder, at det vil være af stor betydning for pensionisternes samlede trivsel, at madordningerne tilrettelægges på en måde, hvor sociale

fællesskaber og aktiviteter forbundet med fremstilling af måltiderne inddrages som en naturlig del af pensionisters hverdag. S mener, at sammenhæng i tilrettelæggelse af tilberedning af måltiderne og sociale fællesskaber i forbindelse med gennemførelse af måltiderne bør være en naturlig del af det forebyggende arbejde.

S ved, at pensionister indlægges på medicinske afdelinger som følge af fejl- og underernæring. S mener, det er muligt at forebygge en del af disse indlæggelser ved at tilbyde en sundere og mere varieret kost, hvor tilberedningen foregår i miljøer, hvor pensionister kan inddrages. At måltiderne for mange pensionister er langt mere end et spørgsmål om ernæring, er uden for enhver tvivl. Ofte er måltiderne dagens højdepunkt, og omgivelserne har stor betydning for pensionistens lyst til at spise.

En undersøgelse af nuværende madordninger kan bidrage positivt til udviklingen af sammenhængende madordninger, ligesom det er interessant at få et overblik over, hvorledes madordningerne udvikler sig i den fremtidige kommunale struktur.

Beslutningsforslagets forslag om fastsættelse af maksimalpriser for kommunale madordninger finder S ikke giver mening forud for gennemførelsen af undersøgelsen. S mener, at resultaterne af en landsdækkende undersøgelse skal danne baggrund for drøftelser med kommunerne om, hvorvidt der i forbindelse med kommunale madordninger er noget, der kan gøres bedre. Den landsdækkende undersøgelse skal netop bidrage til kvalificerede drøftelser om emnet, hvorfor S

ikke støtter en forudgående konklusion vedrørende maksimal pris.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget mener, det er påkrævet at gennemføre en landsdækkende undersøgelse, der tager fat om en række centrale problemer, der vedrører de kommunale madordninger.

Det er vigtigt at understrege, at mange kommuner tilbyder gode madordninger med sund og nærende mad af høj kvalitet til rimelige priser, så man kan ikke generelt sige, at standarden i landets kommuner er for ringe, men både kvaliteten af maden og det sociale samvær ved deltagelse og tilberedning varierer meget fra kommune til kommune. Der har med rette i de seneste år været kritik af de kommunale madordninger en kritik, der er kommet fra de ældre selv, fra pårørende og fra ældrerådene.

DF mener, at kommunerne skal se de ældres kost som en vigtig del af det forebyggende arbejde. I strukturreformen er det netop et centralt element, at kommunerne i fremtiden har ansvaret for forebyggelse, og madordningerne skal derfor vurderes i dette perspektiv. Mange ældre er underernærende, hvilket fører til hyppige indlæggelser, som bestemt ikke er befordrende for et ældre menneskes trivsel.

Ældre klager over, at den udbragte mad under tiden er kedelig, farveløs og smagsløs. De store centralkøkkener og den lange transport af maden er efter DF's mening en medvirkende årsag til, at mange ældre er undervægtige og hurtigere kommet til at lide af sygdomme, idet immunforsvaret nedbrydes.

Sociale samvær og selskab befordrer appetitten og styrker dermed helbredet og livskvaliteten, og derfor skal der lægges vægt på det sociale, både ved tilberedningen af måltidet og ved

spisningen. I udlandet er der foretaget undersøgelser, som fremhæver vigtigheden af netop disse forhold:

Priserne for måltider varierer meget fra kommune til kommune. For mennesker i arbejde kan det være uinteressant, om madordninger, der henvender sig til pensionister, koster 30 eller 60 kr. om dagen, men i den virkelighed, pensionister lever, er de økonomiske perspektiver anderledes. Derfor mener DF, at den kommunale mad skal være til at betale. Prisniveauet kan selvfølgelig diskuteres. Ved førstebehandlingen af beslutningsforslaget udtaltes der såvel af socialministeren og af flere ordførere kritik af den del af beslutningsforslaget, der omhandler en central fastlæggelse af maksimalpriser for kommunale madordninger. Dette var en væsentlig årsag til, at partierne ikke kunne støtte beslutningsforslaget.

DF må erkende, at der ikke kan skabes et flertal for vores beslutningsforslag, men det er positivt, at socialministeren klart tilkendegiver, at hun støtter intentionerne i beslutningsforslaget. DF ser frem til, at socialministeren vil søge satspuljepartiernes opbakning til, at der igangsættes en større undersøgelse af den kommunale madservice, som skal afdække, hvilke problemstillinger som gør sig gældende i forbindelse med den kommunale madservice, og belyse, hvilke problemstillinger der allerede er sat fokus på i indretningen af madområdet, jf. de spørgsmål og svar, der er optrykt i betænkningen.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Hans Andersen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V) Inge-Lene Ebdrup (V) nfm.

Inger Støjberg (V) Pia Kristensen (DF) fmd. Birthe Skaarup (DF) Tina Petersen (DF)

Tom Behnke (KF) Per Ørum Jørgensen (KF) Hüseyin Arac (S) Lise von Seelen (S)

Mette Frederiksen (S) Sandy Brinck (S) Lone Dybkjær (RV) Ole Glahn (RV)

Pernille Vigsø Bagge (SF) Line Barfod (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Fólkaflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Fólkaflokkurin (FF)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Bilag 1**Oversigt over bilag vedrørende B 50**

Bilagsnr.	Titel
1	Tidsplan for udvalgets behandling af beslutningsforslaget
2	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 50

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om iværksættelse af en undersøgelse af den kommunale madservice, til socialministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm., om ministeren vil pålægge kommunerne at udarbejde en kommunal kostpolitik, til socialministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvor mange kommuner der yder personligt tillæg til den kommunale madservice, til socialministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om ældres egenbetaling til de kommunale madordninger, til socialministeren, og ministerens svar herpå

Udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og svarene herpå er optrykt efter ønske fra DF.

Spørgsmål nr. 1:

Vil ministeren iværksætte en undersøgelse af den kommunale madservice inden for en overskuelig fremtid? I forbindelse med strukturreformen er det netop et centralt element, at kommunerne i fremtiden har ansvaret for forebyggelse, og madordningerne skal derfor vurderes i dette perspektiv.

Svar:

Tilbud om madservice for ældre er en af de centrale forudsætninger for en velfungerende ældrepolitik i kommunerne. Gode og fleksible kommunale madordninger har så mange positive sundhedsmæssige og sociale aspekter for de ældre, at det bør prioriteres. Det handler om de ældres livskvalitet.

Flere undersøgelser og de meldinger, jeg modtager fra ældre og kommunerne, peger på, at der er visse vanskeligheder med at få madområdet til at fungere optimalt, så det både opfylder behovet for fleksibilitet og medindflydelse på egen spisesituation og kravene til madkvaliteten og økonomien.

Derfor ser jeg gerne, som jeg tilkendegav under 1. behandlingen af B50, at der iværksættes en bredere og mere helhedsorienteret undersøgelse, som kan være med til at belyse aspekterne i forhold til organiseringen af den kommunale madservice i kommunerne, så der i videst mulig omfang tages hensyn til måltidets kvalitet og næringsindhold, samt det sociale samvær og de ældres valgmuligheder.

Jeg vil derfor søge satspuljepartiernes opbakning til, at der igangsættes en større undersøgelse af den kommunale madservice, som skal afdekke, hvilke problemstillinger, som gør sig gældende i forbindelse med den kommunale madservice, samt belyse hvilke problemstillinger, der allerede er sat fokus på i litteraturen. Med henblik på forslag til forbedringer/ løsnings-

ger til en mere hensigtsmæssig indretning af madområdet.

Spørgsmål nr. 2:

Vil ministeren pålægge kommunerne at udarbejde en kommunal kostpolitik?

Svar:

Det er vigtigt at have fokus på, at der skal føres en helhedsorienteret kostpolitik, som tager hensyn til de ældres sundhed og livskvalitet. Det er en helt naturlig del af kommunernes opgave at tilrettelægge de kommunale madordninger så de er med til at forebygge og understøtte, at de ældre lever sundt, og har mulighed for at vælge noget mad de kan lide.

Den kommunale madservice er et element, når kommunalbestyrelsen én gang årligt skal udarbejde kvalitetsstandarder for personlig og praktisk hjælp. Indholdet, omfanget og udførelsen af den kommunale madservice bliver dermed synliggjort, og er således et godt udgangspunkt for formuleringen af en god kostpolitik.

Kommunerne har et selvstændigt ansvar for at sætte de ældres kost på dagsordenen, og der findes vejledningsmateriale fra bl.a. Fødevarestyrelsen, som løbende kommer med forslag til, hvordan man kan indrette madtilbudene bedst muligt.

Det er en del af det kommunale selvstyre at fastlægge ældrepolitikken lokalt, herunder madområdet. Det er nu engang kommunalbestyrelsens ansvar, og jeg mener ikke, at der er behov for centralt fastsatte retningslinier på dette område.

Spørgsmål 3:

Ministeren bedes oplyse, hvor mange kommuner der yder personligt tillæg til den kommunale madservice.

Svar:

Personlige tillæg tildeles af kommunerne til folkepensionister efter en nærmere konkret og

individuel vurdering af pensionistens økonomiske forhold.

Der er ikke krav om, at kommunerne skal registrere hvilke typer af udgifter kommunerne yder personlige tillæg til, og der findes derfor heller ikke en central registrering af dette.

Det følger heraf, at Socialministeriet ikke har data/statistik om, hvor mange kommuner der yder personlige tillæg til pensionister som hjælp til betaling for den kommunale madservice, og der foreligger ingen undersøgelser herom.

Spørgsmål nr. 4:

Er ministeren enig i, at det er afgørende at sikre, at ældres egenbetaling til de kommunale madordninger er tilstrækkeligt lave, så ingen pensionister af økonomiske grunde er forhindret i at benytte sig af ordningen?

Svar:

Kommunerne har mulighed for at opkræve betaling for udgifterne til madservice. Det gælder dog, at kommunen ved fastsættelsen af betalingen højst kan medregne de samlede udgifter, der er forbundet med tilbudet. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse, som led i fastlæggelsen af kommunens serviceniveau, at bestemme, hvor stort et tilskud, kommunen ønsker at yde til den kommunale madservice. De fleste kommuner vælger dog at give et tilskud til madservice, så egenbetalingen kun dækker en del af udgifterne.

For mig er det afgørende, at alle ældre, som er visiteret til madservice også skal have råd til at benytte sig af den. Såfremt det ikke er tilfældet, har kommunen mulighed for at yde fx personligt tillæg.